

ABSZTRAKTOK

1956 és a szocializmus: válság és újragondolás konferencia, Eger

2016. szeptember 8–10.

Huhák Heléna

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Új- és Jelenkori Magyar Történeti Doktori Program

huhak.helena@gmail.com

Népnevelők a Rákosi-korszakban – elképzelések makroszinten, működés mikroszinten

Előadásom témája a Rákosi-korszakban folytatott népnevelő tevékenység bemutatása. A népnevelők a párt agitációs gépezetének legalsó szintjén a lakossággal való közvetlen kapcsolattartásért felelős pártmunkások voltak. Kétirányú kommunikációs csatornát működtettek: az MDP aktuális irányvonalát tudatták a társadalommal, illetve az ezekre való reflexiókat hangulatjelentések formájában szállították az agitációs osztályok felé. A rájuk szabott szerep szerint az új, szocialista értékrend, viselkedési és gondolkodási norma terjesztői is voltak, mialatt „neveltek”, maguk is nevelődtek. Helyi erőként a pártot reprezentálták, tevékenységük a mindennapok részévé vált, népnevelő és népnevelt ugyanazon közösség tagja volt.

A propaganda és agitáció működtetése a túlburjánzó adminisztráción és bürokrácián túl azt is megmutatja, hogy a felsőbb pártszervek az alsóbbakat hogyan próbálták fegyelmezett végrehajtókká, pontos adatközlőkké formálni. Az ellentmondásos intézkedések, az ideológiai tételekre való homályos hivatkozások a megvalósítás pontatlanságát eredményezték és emellett mozgásteret biztosítottak a saját érdekeik mentén tevékenykedő kádereknek.

A népnevelésre vonatkozó makroszintű elképzeléseket és azok mikroszinten való gyakorlati végrehajtását igyekszem összevetni. E léptékváltás mentén kirajzolódik, az ideológiai formulák kilépve a pártbrosúrák lapjairól a mindennapokba – már a mediátor szerepet betöltő agitátorok működése közben is, de főleg a célcsoporton, azaz a többségi társadalmon való alkalmazásuk során – hogyan veszítettek „eszmei tisztaságukból” és rendelődtek alá az egyéni érdekeknek, alkuknak és a lokális viszonyulásoknak.

Nagy Mária

Telepesek Társadalmi Múzeum Alapítvány

maria.nagy@t-online.hu

Hortobágyi deportáltak és 1956

1950-53 között Hortobágy és Nagykunság pusztáin létesített 12 zárt kényszermunka táborban 2500 körüli, szabadságától és minden tulajdonától megfosztott család raboskodott. Őket – több százezer otthonából elüldözött, javaitól részben vagy teljesen megfosztott, kényszermunkára vezényelt, börtönbe zárt, vagy állandó hatósági zaklatásnak kitett sorstársukkal együtt – a politikai hatalom „osztályellenségnek” minősítette. Az előadás röviden felvázolja, hogyan érintették 1956 politikai eseményei a családok különböző generációit, és részletesebben bemutatja egy Csongrád megyei fiatalember és családja sorsát, a róluk 1945-től az 1990-es évek közepéig terjedően fellelhető dokumentumok alapján, kiemelten az 1956-os évhez kapcsolódó eseményeket.

ABSZTRAKTOK

**1956 és a szocializmus: válság és újragondolás konferencia, Eger
2016. szeptember 8–10.**

Erdős Kristóf

**Nemzeti Emlékezet Bizottsága; Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi
Kar Történelemtudományi Doktori Iskola Új- és Jelenkori Magyar Történeti Doktori
Program**

erdoskristof@gmail.com

Egy özvegy édesanya és három lánya a Kádár-rendszerben

Előadásomban egy ötvenhatos kivégzett családjának történetét kívánom bemutatni, a család egyes tagjai (az özvegy és három félárva lány) stratégiáinak elemzésével. Életük 1957 után – a családfő letartóztatásával, majd kivégzésével – gyökeresen megváltozott. A család egyes tagjainak magatartását számos tényező (pl. a családban betöltött szerep változása, életkori sajátosságok, korábban megélt személyes tapasztalatok, közösségi hatások) határozta meg. Elemezni kívánom a családtagok és a Kádár-rendszer viszonyát (lakhatási, megélhetési és továbbtanulási lehetőségek; állambiztonsági megfigyelés; a kommunista mozgalmakban való részvétel kérdése), a helyi közösség és a család kapcsolatát, az édesapa emlékének megőrzési formáit. Prezentációm – a család kérésének megfelelően – egy olyan esettanulmányként kívánom megtartani, amely kerüli a személyes adatok nyilvánosságra hozatalát, így a kivégzett családfő nevének és foglalkozásának megnevezését is.